

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก คู่ครอง และการแต่งงานใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก คู่ครอง และการแต่งงาน และเปรียบเทียบค่านิยมระหว่างวัยรุ่นที่มีช่วงวัยและเพศที่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชายและนักเรียนหญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ในเขตกรุงเทพมหานคร และในจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาค จำนวนทั้งสิ้น 540 คน เป็นนักเรียนชาย 270 คน นักเรียนหญิง 270 คน (เป็นนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น 270 คน และตอนปลาย 270 คน)

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ ค่านิยมเรื่องความรัก ค่านิยมเรื่องคู่ครอง และค่านิยมเรื่องการแต่งงาน และตัวแปรอิสระ 2 ตัวคือ เพศและช่วงวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามแบบมาตราประเมินค่า (Rating Scale) โดยครอบคลุมข้อความที่สะท้อนค่านิยมของวัยรุ่นในด้านความรัก คู่ครอง การแต่งงาน จำนวน 30 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล นำแบบสอบถามไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายทั้งเพศชายและหญิงในเขตกรุงเทพมหานครและในจังหวัดทั้ง 4 ภูมิภาค ซึ่งระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์-มีนาคม 2547

การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS/PC) ตามขั้นตอนดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของสภาพทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ การแจกแจงค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์การกระจาย
2. ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมของวัยรุ่นไทยระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิงเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
3. ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยของคะแนนค่านิยมของวัยรุ่นไทยระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลางเป็นรายข้อ โดยใช้ t-test ทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05
4. วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติทดสอบ F ในการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทาง (Two-way ANOVA) ระหว่างตัวแปรเพศและช่วงวัย

สรุปผลการวิจัย

1. ค่านิยมในเรื่องความรักพบว่า กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นมีค่านิยมทางบวกในเรื่องความรัก โดยเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “คนรักอาจมาจากการเป็นเพื่อนที่ดีกันมาก่อน” เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ “การมีความรักในวัยรุ่นมิใช่เรื่องเสียหาย หากไม่ลุ่มหลงจนเกินไป” และ “ความรักแบบหนีตามกันไปเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง” ตามลำดับ ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นไม่เห็นด้วยเป็นอันดับแรก คือ “การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักแสดงถึงความรักแท้” รองลงมาคือ “การยอมมอบกายใจซึ่งกันและกัน ถือเป็นความไว้เนื้อเชื่อใจทางความรัก”

2. ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบทีของคะแนนเฉลี่ยค่านิยม เกี่ยวกับความรักซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า วัยรุ่นชายมีค่านิยมในเรื่องความรักแตกต่างจากวัยรุ่นหญิง ระหว่างวัยรุ่นชายหญิงพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มบ่งชี้ว่า แนวโน้มของสภาพความแตกต่างคือ วัยรุ่นหญิงมีคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับความรัก สูงกว่าวัยรุ่นชาย

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่าวัยรุ่นชายหญิงมีคะแนนค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 7 ข้อความ คือ “การออกหักจะไม่สร้างผลกระทบที่เลวร้ายกับชีวิตวัยรุ่น หากมีความเข้าใจ” “ความรักแบบหนีตามกันไปเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง” “การมีความรักในวัยรุ่นมิใช่เรื่องเสียหายหากไม่ลุ่มหลงจนเกินไป” “การยอมมอบกายใจซึ่งกันและกันถือเป็นความไว้เนื้อเชื่อใจทางความรัก” “ความรักแท้ไม่มีในช่วงวัยรุ่น เป็นเพียงแค่ความรู้สึกอยากลอง” “ในปัจจุบันความรักแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่มีอีกแล้ว” “การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักแสดงถึงความรักแท้” โดยคะแนนค่านิยมของวัยรุ่นหญิงสูงกว่าวัยรุ่นชายทุกข้อความ

ส่วนอีก 3 ข้อความที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิตินั้น คือ “ความรักในวัยเรียนที่เหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน” “คนรักอาจมาจากการเป็นเพื่อนที่ดีกันมาก่อน” “ความรักไม่จำเป็นต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย”

3. ผลการทดสอบความแตกต่างด้านสถิติทดสอบทีของคะแนนเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับความรักซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า วัยรุ่นตอนต้นมีค่านิยมในเรื่องความรักแตกต่างจากวัยรุ่นตอนกลาง ระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลางพบว่ามีค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มบ่งชี้ว่า วัยรุ่นตอนกลางมีคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับความรัก สูงกว่าวัยรุ่นตอนต้น

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่าวัยรุ่นตอนต้นและตอนกลาง มีคะแนนค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 4 ข้อความ คือ "ความรักแบบหนีตามกันไปเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง" "การมีความรักในวัยรุ่นมิใช่เรื่องเสียหายหากไม่ลุ่มหลงจนเกินไป" "ความรักในวัยเรียนที่เหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคต่อการเรียน" "ความรักไม่จำเป็นต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย" โดยคะแนนของวัยรุ่นตอนกลางสูงกว่าวัยรุ่นตอนต้น

ส่วนอีก 6 ข้อความที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญนั้น คือ "การรอกหักจะไม่สร้างผลกระทบที่เลวร้ายกับชีวิตวัยรุ่น หากมีความเข้าใจ" "คนรักอาจมาจากการเป็นเพื่อนที่ดีกันมาก่อน" "การยอมมอบกายใจซึ่งกันและกันถือเป็นความไว้น้ำใจเชื่อใจทางความรัก" "ความรักแท้ไม่มีในช่วง วัยรุ่น เป็นเพียงแค่ความรู้สึกอยากลอง" "ในปัจจุบันความรักแบบค่อยเป็นค่อยไปไม่มีอีกแล้ว" "การมีเพศสัมพันธ์กับคนรักแสดงถึงความรักแท้"

4. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับความรัก พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและช่วงวัย แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง

5. ค่านิยมในเรื่องคู่ครอง พบว่ากลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นมีค่านิยมด้านคู่ครองในทางบวก โดยเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า "การเลือกคู่ครองควรมาจากความรัก ความเข้าใจ" เป็นอันดับแรก รองลงมาคือข้อความ "การมีคู่ครองควรมาจากความพึงพอใจกันทั้งสองฝ่าย" และข้อความ "คนรักควรมีการคบหากันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง" ตามลำดับ ส่วนข้อความที่กลุ่มตัวอย่างวัยรุ่นไม่เห็นด้วยเป็นอันดับแรกคือ "การมีเพศสัมพันธ์ที่ไปด้วยกันได้เป็นที่สำคัญกว่าการใช้เวลาคบหาก่อนแต่งงาน" รองลงมาคือ "ข้อความการเลือกคู่ครองที่ดีไม่จำเป็นต้องหมายถึงอนาคตที่ดีของครอบครัวด้วย"

6. ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยค่าสถิติทดสอบทีของคะแนนเฉลี่ยนิยม เกี่ยวกับคู่ครอง ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า วัยรุ่นชาย มีค่านิยมในเรื่องคู่ครองแตกต่างจากวัยรุ่นหญิง ระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มบ่งชี้ว่า แนวโน้มของสภาพความแตกต่างคือ วัยรุ่นหญิงมีคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครอง สูงกว่า วัยรุ่นชาย

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่า วิทยุรุ่นชายหญิงมีคะแนนค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 6 ข้อความ คือ "การมีคู่ครองควรมาจากความพึงพอใจกันทั้งสองฝ่าย" "คนรักควรมีการคบหากันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง" "การเลือกคู่ครองควรมาจากความรัก ความเข้าใจ" "การมีเพศสัมพันธ์ที่ไปด้วยกันได้ เป็นที่สำคัญกว่าการใช้เวลาคบหาก่อนแต่งงาน" "การเลือกคู่ครองที่ดีไม่จำเป็นต้องหมายถึงอนาคตที่ดีของครอบครัวด้วย" และ "การมีแฟนหลายคนในเวลาเดียวกันเป็นสิทธิที่ทุกคนทำได้" โดยคะแนนค่านิยมของวิทยุรุ่นหญิงสูงกว่าวิทยุรุ่นชายทุกข้อความ

ส่วนอีก 4 ข้อความที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ "การเลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกันจะทำให้ชีวิตคู่ยืนยาว" "รูปร่าง หน้าตา ไม่เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการเลือกคู่ครอง" "ลักษณะบุคลิกภาพของคู่รักไม่ใช่ปัจจัยในการเลือกคู่ครอง" และ "ฐานะการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกคู่ครอง"

7. ผลการทดสอบความแตกต่างด้านสถิติทดสอบทีของคะแนนเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครอง ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวไม่สนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า วิทยุรุ่นตอนต้นมีค่านิยมเกี่ยวกับในเรื่องคู่ครองแตกต่างจากวิทยุรุ่นตอนกลาง วิทยุรุ่นตอนต้นและวิทยุรุ่นตอนกลาง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่า วิทยุรุ่นตอนต้นและวิทยุรุ่นตอนกลาง มีคะแนนค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 3 ข้อความ คือ "การมีคู่ครองควรมาจากความพึงพอใจกันทั้งสองฝ่าย" "การเลือกคู่ครองที่ดี ไม่จำเป็นต้องหมายถึงอนาคตที่ดีของครอบครัวด้วย" โดยวิทยุรุ่นตอนกลางมีคะแนนค่านิยมสูงกว่าวิทยุรุ่นตอนต้น และข้อความ "การมีแฟนหลายคนในเวลาเดียวกันเป็นสิทธิที่ทุกคนทำได้" โดยที่วิทยุรุ่นตอนต้นมีคะแนนค่านิยม สูงกว่าวิทยุรุ่นตอนกลาง

ส่วนอีก 7 ข้อความที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ "การเลือกคู่ครองที่มีความคล้ายคลึงกันจะทำให้ชีวิตคู่ยืนยาว" "คนรักควรมีการคบหากันในช่วงระยะเวลาหนึ่ง" "รูปร่าง หน้าตา ไม่เป็นสิ่งสำคัญอันดับแรกในการเลือกคู่ครอง" "การเลือกคู่ครองควรมาจากความรัก ความเข้าใจ" "ลักษณะบุคลิกภาพของคู่รักไม่ใช่ปัจจัยในการเลือกคู่ครอง" "การมีเพศสัมพันธ์ที่ไปด้วยกันได้ เป็นที่สำคัญกว่าการใช้เวลาคบหาก่อนแต่งงาน" และ "ฐานะการเงินเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการเลือกคู่ครอง"

8. ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครอง พบว่า เพศและระดับชั้นเรียนมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ ปฏิสัมพันธ์ที่พบเป็นแบบมีอันดับ กล่าวคือ วัยรุ่นหญิงมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครอง สูงกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งในระดับวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง แต่ค่านิยมที่วัยรุ่นหญิงสูงกว่าวัยรุ่นชายนั้นจะเพิ่มมากขึ้นในระดับวัยรุ่นตอนกลาง

9. ค่านิยมในเรื่องการแต่งงานพบว่า "การแต่งงานที่ดีควรมาจากความรัก ความเข้าใจ และการยินยอมทั้ง 2 ฝ่าย" เป็นอันดับแรก รองลงมาคือ "การแต่งงานควรกระทำให้อุบัติตามแบบแผนและกฎหมายในสังคม" และ "กรณีการแต่งงานแบบ "คลุมถุงชน" ไม่ควรเกิดขึ้นแล้วในสังคมปัจจุบัน" ตามลำดับ ส่วนข้อความที่วัยรุ่นไม่เห็นด้วยเป็นอันดับแรกคือ "การอยู่ก่อนแต่งเป็นสิ่งที่ทันสมัยของวัยรุ่นปัจจุบัน"

10. ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบทีของคะแนนเฉลี่ยค่านิยม เกี่ยวกับการแต่งงาน ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวสนับสนุนสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า วัยรุ่นชายมีค่านิยมในเรื่องการแต่งงานแตกต่างจากวัยรุ่นหญิง ระหว่างวัยรุ่นชายหญิงพบมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจากค่าเฉลี่ยของแต่ละกลุ่มบ่งชี้ว่า วัยรุ่นหญิงมีคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน สูงกว่าวัยรุ่นชาย

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่า วัยรุ่นชายหญิงมีคะแนนค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเท่ากับ .05 ทั้งหมด 8 ข้อความ คือ "การแต่งงานควรกระทำให้อุบัติตามแบบแผนและกฎหมายในสังคม" "การที่ผู้ชายมีภรรยา น้อยเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเกิดขึ้นในชีวิตคู่" "การแต่งงานที่ดีควรมาจากความรัก ความเข้าใจ และการยินยอมทั้ง 2 ฝ่าย" "การแต่งงานเป็นเสมือนเครื่องชี้ความมั่นคงของครอบครัวและบุตรในอนาคต" "กรณีการแต่งงานแบบ "คลุมถุงชน" ไม่ควรเกิดขึ้นแล้วในสังคมปัจจุบัน" "พิธีการแต่งงานเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการแต่งงานในปัจจุบัน" "การอยู่ก่อนแต่งเป็นสิ่งที่ทันสมัยของวัยรุ่นปัจจุบัน" และ "การแต่งงานจะเกิดหรือไม่เกิดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีผู้อื่นรับรู้" โดยคะแนนค่านิยมของวัยรุ่นหญิงสูงกว่าวัยรุ่นชายทุกข้อความ

ส่วนอีก 2 ข้อความที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นั่นคือ "การแต่งงานไม่ควรเน้นเรื่องการมีบุตรสืบสกุลมากนัก" และ "การแต่งงานไม่สามารถสร้างความมั่นคงในชีวิตได้"

11. ผลการทดสอบความแตกต่างด้วยสถิติทดสอบทีของคะแนนเฉลี่ยค่านิยม เกี่ยวกับการแต่งงานระหว่างวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งผลการทดสอบดังกล่าวไม่สนับสนุนสมมติฐานของการวิจัยที่ว่าวัยรุ่นตอนต้นมีค่านิยมในเรื่องการแต่งงานแตกต่างจากวัยรุ่นตอนกลาง วัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลาง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างเป็นรายข้อ พบว่า วัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนกลางมีคะแนนค่านิยมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งหมด 2 ข้อความ คือ "การแต่งงานที่ดีควรมาจากความรัก ความเข้าใจ และการยินยอมทั้ง 2 ฝ่าย" โดยวัยรุ่นตอนกลางมีค่านิยมสูงกว่าวัยรุ่นตอนต้น และข้อความ "การแต่งงานไม่ควรเน้นเรื่องการมีบุตรสืบสกุลมากนัก" วัยรุ่นตอนต้น สูงกว่าวัยรุ่นตอนกลาง

ส่วนอีก 8 ข้อความที่ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ "การแต่งงานควรกระทำให้ถูกต้องตามแบบแผนและกฎหมายในสังคม" "การที่ผู้ชายมีภรรยาบ่อยเป็นสิ่งที่ไม่สมควรเกิดขึ้นในชีวิตคู่" "การแต่งงานเป็นเสมือนเครื่องชี้ความมั่นคงของครอบครัวและบุตรในอนาคต" "กรณีการแต่งงานแบบ "คลุมถุงชน" ไม่ควรเกิดขึ้นแล้วในสังคมปัจจุบัน" "พิธีการแต่งงานเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการแต่งงานในปัจจุบัน" "การอยู่ก่อนแต่งเป็นสิ่งที่ยอมรับของวัยรุ่นปัจจุบัน" "การแต่งงานจะเกิดหรือไม่เกิดก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีผู้อื่นรับรู้" "การแต่งงานไม่สามารถสร้างความมั่นคงในชีวิตได้"

12. แสดงผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบสองทางของคะแนนค่านิยมเกี่ยวกับการแต่งงาน พบว่า ไม่มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเพศและระดับชั้นเรียน แต่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ระหว่างวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก ข้อความที่วัยรุ่นเห็นด้วยมากที่สุดคือ "คนรักอาจมาจากการเป็นเพื่อนที่ดีต่อกันมาก่อน" ซึ่งเป็นแบบแผนของวิธีการนำไปสู่การมีชีวิตคู่หรือการเลือกคู่ครองที่มีอยู่เดิม แบบแผนในรูปแบบนี้จะมีค่านิยมในความรักแบบค่อยเป็นค่อยไป ใช้เวลาศึกษาความเป็นตัวตนที่แท้จริงของกันและกันจนสามารถพัฒนาความสัมพันธ์จากระดับเพื่อนไปสู่คนรักได้ โดยพัฒนาการทางสังคมของวัยรุ่นนี้ เด็กวัยรุ่นจะมีความสัมพันธ์กับเพื่อนจนยึด "เพื่อนเป็นหลัก" และ "เริ่มมีความสัมพันธ์กับเพื่อนต่างเพศ" จากการศึกษาของ Whitbeck (1989) พบว่า กลุ่มเพื่อนของวัยรุ่นจะมีความสนใจในค่านิยมและความคิดเห็นในเรื่อง

ใหม่ๆ ตรงกัน และจากที่วัยรุ่นมีความใกล้ชิดผูกพัน มีความคิดที่คล้ายกันนั้น ทำให้วัยรุ่นยอมรับข้อดี ข้อเสียของกันและกันได้ มีความเห็นอกเห็นใจ เข้าใจกันจนพัฒนามาเป็นคนรัก และเป็นที่น่าสังเกตจากข้อความที่ว่า "ความรักไม่จำเป็นต้องอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ทั้งสองฝ่าย" ซึ่งวัยรุ่นส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อความนี้คือสอดคล้องกับทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของ Freud (1963) กล่าวว่า วัยรุ่นจะมีความสนใจในเพศตรงข้ามและต้องการอิสระจากการพึ่งพาของบิดา มารดา เมื่อมีความรักก็จะปรึกษาเพื่อนเพราะเพื่อนจะมีอิทธิพลต่อความคิดและการตัดสินใจของวัยรุ่น ซึ่งแนวคิดดังกล่าวของวัยรุ่นสมัยนี้จะแตกต่างจากวัยรุ่นสมัยก่อนคือ การมีความรักของวัยรุ่นควรจะอยู่ในสายตาของผู้ใหญ่ และมักจะได้รับการปรึกษา คำแนะนำจากผู้ใหญ่เสมอ จากผลการวิจัยทั้งสองข้อนี้จะเห็นได้ว่า ค่านิยมในเรื่องความรักของวัยรุ่นจะมาจากเพื่อนเป็นส่วนใหญ่

สำหรับข้อความที่วัยรุ่นมีค่านิยมแตกต่างกันคือ "การยอมมอมกายซึ่งกันและกันถือเป็นความไว้เนื้อเชื่อใจทางความรัก" วัยรุ่นชายส่วนใหญ่จะเห็นด้วยกับข้อความนี้ แต่วัยรุ่นหญิงส่วนใหญ่กลับไม่เห็นด้วยแสดงว่าค่านิยมไทยเรื่องผู้หญิงต้องรักษานวลสงวนตัว ยังมีอิทธิพลต่อความคิดของวัยรุ่นหญิง

จากการศึกษาของ ชัยวัฒน์ ปัญจพงษ์ (2524) พบว่า ขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย โดยสังคมไทยได้มีการสร้างกรอบประเพณีเกี่ยวกับพฤติกรรมทางเพศ โดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงที่ให้ความสำคัญกับการรักษาความบริสุทธิ์ไว้จนกว่าจะแต่งงาน ซึ่งวัยรุ่นหญิงอาจคิดว่าวัยรุ่นเป็นวัยที่ยังไม่มีความรับผิดชอบเพียงพอ และการมีเพศสัมพันธ์ควรเกิดจากการมีความรัก จึงไม่เห็นด้วยกับการยอมมอมกายให้กับคนรัก ต่างกับวัยรุ่นชายที่เห็นด้วยอาจจะเพราะวัยรุ่นชายวัยรุ่นนี้ต้องการเป็นผู้นำ หรือได้รับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตกผ่านสื่อต่างๆ จึงทำให้มีความเชื่อที่เปลี่ยนจากความคิดเดิมตามแนวคิดวัฒนธรรมไทยมาเป็นการเชื่อว่าถ้าวัยรุ่นหญิงยอมให้มีเพศสัมพันธ์ก็แสดงถึงความไว้เนื้อเชื่อใจทางความรักในวัยรุ่นชาย

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครองส่วนใหญ่ข้อความที่เห็นด้วยมากที่สุดของวัยรุ่นไทย คือ "การมีคู่ครองควรมาจากความพึงพอใจทั้งสองฝ่าย" และ "การเลือกคู่ครองควรมาจากความรัก ความเข้าใจ" ซึ่งเห็นได้ว่าค่านิยมในลักษณะนี้ สะท้อนถึงสังคมวัยรุ่นนั้นให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนความเป็นประชาธิปไตย การเรียนรู้ และการเปลี่ยนแปลงช่วงการพัฒนา ถ้ามองในแง่ลึกลงไป ต้องยอมรับว่า "การมีคู่ครอง" ตามแนวความคิดของสังคมแล้วถือเป็นเรื่องไกลตัวของคนในวัยนี้มาก เพราะวัยรุ่นอยู่ในวัยค้นหาตัวเอง รวมทั้งประสบการณ์ต่างๆ ยังมีน้อยกรอบความคิดของวัยรุ่นในเรื่องนี้จึงได้รับอิทธิพลจากสถาบันครอบครัว ตัวแบบต่างๆ ในสังคมและสื่อต่างๆ รอบด้าน วัยรุ่นจึงซึมซับและถูกปลูกฝังความเชื่อว่าการจะเป็นคู่ครองกันต้องมี

ความรัก ความเข้าใจในกันและกันทั้งสองฝ่าย ผนวกกับสื่อด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ หรือ สื่อสิ่งพิมพ์ ต่างก็ตอกย้ำว่า การมีคู่ครองต้องเกิดจากความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายต้องมีความรัก ความเข้าใจกัน ความรักจึงจะประสบความสำเร็จ คู่ครองที่ไม่ได้เกิดจากความพึงพอใจก็จะลงเอย ด้วยความไม่สมหวัง เช่น ละครโทรทัศน์หรือในนวนิยาย พระเอก – นางเอก จะสมหวังในความรักก็ ด้วยความพึงพอใจและเข้าใจกันทั้งสิ้นต่างกับตัวร้ายที่ไม่สมหวังเพราะไม่เป็นที่พึงพอใจของพระ เอก-นางเอก เมื่อวัยรุ่นเสพสื่อเหล่านี้ก็จะเกิดความเชื่อตามสื่อที่ตนเสพเข้าไปหลอมรวมกลายเป็น ค่านิยมในเรื่องคู่ครองดังกล่าว

การวิจัยครั้งนี้ยังพบ วัยรุ่นตอนต้นไม่เห็นด้วยกับค่านิยม “การมีแฟนหลายคนในเวลา เดียวกันเป็นสิทธิ์ที่ทุกคนทำได้” ต่างกับวัยรุ่นตอนกลางที่เห็นด้วย อาจเพราะวัยรุ่นตอนกลางมี ประสบการณ์ที่มากกว่าวัยรุ่นตอนต้น เช่น วัยรุ่นตอนกลางจะมีการทำกิจกรรมที่มากกว่า การเรียน กวดวิชา รวมกลุ่มทำกิจกรรมต่างๆ ซึ่งทำให้วัยรุ่นตอนกลางมีความขยายของสังคมมากขึ้น รวมถึง ลักษณะทางกายวิภาคที่บ่งบอกความเป็นเพศได้ชัดเจน และเมื่อพิจารณาร่วมกับค่านิยมเบื้องต้น ที่คู่ครองควรมาจากความพึงพอใจของทั้งสองฝ่ายทำให้วัยรุ่นตอนกลางคิดว่า ต้องการหาความพึง พอใจที่ดีที่สุดหรือมีโอกาสที่จะเลือกนั่นเอง และจากการที่พบว่ามีปฏิสัมพันธ์ในเรื่องคู่ครองวัยรุ่น หญิงมีคะแนนเฉลี่ยค่านิยมเกี่ยวกับคู่ครองสูงกว่าวัยรุ่นชาย ทั้งในระดับวัยรุ่นตอนต้นและตอน กลาง และค่านิยมที่วัยรุ่นหญิงสูงกว่าวัยรุ่นชายนั้นเพิ่มมากขึ้นในระดับวัยรุ่นตอนกลาง ซึ่งแสดง ให้เห็นในข้อค้นพบนี้คือ วัยรุ่นหญิงจะมีการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม มากกว่าวัยรุ่น ชาย โดยความแตกต่างนี้จะมีมากขึ้นเมื่ออยู่ในวัยที่สูงขึ้น

กล่าวโดยสรุปเกี่ยวกับค่านิยมเรื่องคู่ครองของวัยรุ่นจาก ผลการวิจัยสนับสนุนว่าวัยรุ่นไทย ในยุคปัจจุบันก็ยังคงมีค่านิยมเรื่องคู่ครองไม่เปลี่ยนแปลงไปมากนัก จากค่านิยมเดิมของไทยซึ่ง เป็นค่านิยมเชิงบวกแทบทั้งสิ้น ทำให้เห็นได้ว่าวัยรุ่นยังมีกรอบแห่งความคิดค่านิยมที่ดีในเรื่องคู่ ครอง ถึงแม้ว่าบทบาททางสังคมหรือวัฒนธรรมจะเปลี่ยนไปก็ตาม ทั้งนี้อาจเป็นดังที่กล่าวข้างต้น ว่า คู่ครองยังเป็นเรื่องไกลตัวสำหรับวัยนี้ ครอบครัว โรงเรียนและสื่อต่างๆ ที่รอบล้อมวัยรุ่นยังคง สะท้อนคุณค่าและประโยชน์ของการปฏิบัติตามคุณค่านี้น่าจะนำไปสู่การมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพใน อนาคต

ดังนั้นถ้าสังคมวางแบบแผนค่านิยม และวัยรุ่นยังมีแนวคิดเช่นนี้ยังไม่เปลี่ยนแปลง บวก กับการนำเสนอแนะการดำเนินชีวิตเรื่องคู่ครองให้ถูกต้องเหมาะสม วัยรุ่นคงมีแนวทางที่ดีและ ประสบความสำเร็จในการมีคู่ครองได้อย่างถูกต้องในอนาคต

จากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับการแต่งงาน ส่วนใหญ่ข้อความที่วัยรุ่นเห็นด้วยมากที่สุดคือ “การแต่งงานควรมาจากความรักความเข้าใจทั้งสองฝ่าย” และ “ควรทำให้ถูกต้องตามแบบแผนและกฎหมายในสังคม ผู้ชายไม่ควรมีการหย่าร้าง” ซึ่งสิ่งเหล่านี้ วัยรุ่นจะได้รับอิทธิพลมาจากสถาบันครอบครัวที่ปลูกฝังมาตั้งแต่เด็ก รวมถึงประเพณีของวัฒนธรรมไทยที่ปฏิบัติสืบต่อกันมา ยึดติดกับคำว่า “ผัวเดียวเมียเดียว” เป็นสิ่งที่ดีของครอบครัว แต่เป็นที่น่าสังเกตกับข้อความที่ว่า “การอยู่ก่อนแต่งเป็นสิ่งที่ทันสมัยของวัยรุ่นปัจจุบัน” นั้น แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ระหว่างวัยรุ่นชายกับวัยรุ่นหญิง คือ วัยรุ่นชายจะเห็นด้วยกับ “การอยู่ก่อนแต่งเป็นสิ่งที่ทันสมัยของวัยรุ่นปัจจุบัน” ซึ่งวัยรุ่นหญิงจะไม่เห็นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัยรุ่นหญิงอาจจะยึดติดกับคำสอนของบิดา มารดา วัฒนธรรมเดิมของสังคมไทยที่ว่า เพศหญิงควรจะรักษานวลสงวนตัว สามารถใช้ชีวิตร่วมกันได้ต่อเมื่อมีการแต่งงานกันแล้ว และยังคงคล้อยคลึงกับการศึกษาของ Kinsey (อ้างถึง วรรณัญญู กุลดิลก, 2541) ที่ศึกษาถึงผลเสียที่เกิดจากการมีเพศสัมพันธ์ก่อนการแต่งงานคือ วัยรุ่นหญิงกลัวจะเกิดการตั้งครรภ์ อันตรายจากการทำแท้ง เกิดโรคติดต่อทางเพศ รู้สึกผิดที่ต้องสูญเสียพรหมจารีและสังคมไทยไม่ยอมรับ เกิดความรู้สึกกลัวว่าวัยรุ่นชายที่มีเพศสัมพันธ์ด้วยนั้นจะไม่ยอมสมรสด้วย เพราะวัยนี้อาจจะยังไม่มีความรักชอบเพียงพอ ส่วนวัยรุ่นชายที่เห็นด้วยกับข้อความนี้ อาจเป็นเพราะวัยรุ่นชายเป็นฝ่ายที่ไม่ค่อยเสียเปรียบไม่ว่าเป็นด้านการมีเพศสัมพันธ์ ด้านสังคม ฯลฯ และจากข้อความนี้ วัยรุ่นตอนกลางจะเห็นด้วยกับการอยู่ด้วยกันก่อนแต่ง แต่วัยรุ่นตอนต้นจะไม่เห็นด้วย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะวัยรุ่นตอนต้นเป็นวัยที่เพิ่งจะก้าวจากสังคมเด็กมาสู่สังคมผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเรียนรู้ในสังคมมีน้อย ทำให้วัยรุ่นตอนต้นยังยึดกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนของสังคมมากกว่า ส่วนวัยรุ่นตอนกลางนั้นเป็นวัยที่ก้าวเข้าสู่ผู้ใหญ่ เริ่มมีความคิดเป็นของตนเอง กล้าที่จะรับอิทธิพลจากวัฒนธรรมตะวันตก มีโลกทัศน์ที่กว้างขึ้นกล้าคิดกล้าที่จะลองทำสิ่งใหม่ๆ ทำให้วัยรุ่นตอนกลางนี้เห็นด้วยกับการอยู่กันก่อนแต่งของวัยรุ่นในปัจจุบัน นอกจากนั้นวัยรุ่นชายและวัยรุ่นหญิง ยังเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า “การแต่งงานไม่ควรเน้นเรื่องการมีบุตรสืบสกุลมากนัก” ซึ่งผิดกับสมัยก่อน มีค่านิยมเรื่องการมีบุตรจำนวนมากเพื่อการสืบสกุล และการประกอบอาชีพ แต่ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่า จำนวนบุตรของแต่ละครอบครัวจะมีไม่มากนัก เนื่องจากสังคมปัจจุบันมีการแข่งขันในทุกๆ ด้าน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น รูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในปัจจุบันแตกต่างจากสมัยก่อน สังคมชนบทกลายเป็นสังคมเมือง ครอบครัวใหญ่เป็นครอบครัวเล็ก บิดา มารดา ต้องทำงานมากขึ้นเวลาในการเลี้ยงดูบุตรน้อยลง จึงส่งผลให้ค่านิยมในเรื่องการแต่งงานไม่เน้นเรื่องการมีบุตรสืบสกุลมากนัก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 สำหรับการที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในโรงเรียน อาจารย์ประจำชั้น และอาจารย์แนะแนวในโรงเรียนมัธยมน่าจะนำสารสนเทศที่ได้จากที่ได้จากการวิจัยนี้ไปวางแผนการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรม เพื่อพัฒนาค่านิยมด้านความรัก คู่ครอง และการแต่งงานให้แก่วัยรุ่นได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 ผู้ปกครองของวัยรุ่นควรให้ความสำคัญในการพัฒนาค่านิยมเรื่องความรัก คู่ครอง และการแต่งงานให้แก่บุตรหลาน ที่เป็นวัยรุ่น โดยการให้เวลาพร้อมทั้งความคิดที่เปิดกว้าง เพื่อให้วัยรุ่นได้กระจ่างในคุณค่าและประโยชน์ในการมีค่านิยมที่ดี เพื่อคุณภาพชีวิตของตนและสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของค่านิยมในเรื่องความรัก คู่ครอง และการแต่งงานอย่างต่อเนื่องในระยะยาวตั้งแต่ วัยรุ่นตอนต้น ตอนกลาง และตอนปลาย จนถึงวัยรุ่นผู้ใหญ่

2.2 เนื่องจากเรื่องของความรัก คู่ครองและการแต่งงาน เป็นสิ่งที่มีความคาบเกี่ยวกัน จึงน่าจะมีการศึกษาค่านิยมโดยมองในภาพรวมและศึกษาระยะยาว เช่น อาจติดตามศึกษาถึงความสัมพันธ์ของค่านิยมกับการประสบความสำเร็จในเรื่องความรัก การแต่งงานและการมีชีวิตร่วมกัน

2.3 ควรมีการวิจัยในเรื่องค่านิยมด้านความรัก คู่ครอง และการแต่งงาน โดยเปรียบเทียบในกลุ่มวัยรุ่นที่มาจากสังคมที่แตกต่างกันไป เช่น รูปแบบการเลี้ยงดู และภูมิหลังทางครอบครัวที่แตกต่างกัน

2.4 ในการศึกษาเรื่องค่านิยมของวัยรุ่นไทยเกี่ยวกับความรัก คู่ครองและการแต่งงานมีส่วนสำคัญต่อการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศชาติ ดังนั้นควรให้มีการวิจัยในลักษณะนี้ให้ครอบคลุมถึงกลุ่มวัยรุ่นในชนบทที่ห่างไกล